

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

გვერდწითელი ირაკლი გრიგოლის ძე

გვერდწითელი ირაკლი გრიგოლის ძე (22. XII. 1918, თბილისი, -19. XII. 1991, იქვე), ფიზიკოსი. საქართვ. მეცნ. აკად. აკადემიკოსი (1979; წ.-კორ. - 1967), საქართვ. მეცნ. აკად. ვიცე-პრეზიდენტი (1978-82). საქართვ. მეცნ. დამს. მოღვაწე (1967). სსრკ სახელმწ. პრემიის ლაურეატი (1974).

დაამთავრა თსუ (1941). 1941-46 მუშაობდა თბილ. რკინიგზის ტრანსპორტის ინჟინერთა ინ-ტში, 1946-69 - სოხ. ფიზიკა-ტექ. ინ-ტში (ამ ინ-ტის დირექტორი 1962-69), პოდოლსკის ტექნოლოგიის სამეცნ.-კვლ. ინ-ტის დირექტორი (1969-76), 1976-84 იყო საქართვ. მეცნ. და ტექ. სახელმწ. კომიტეტის თავ-რე. 1984-იდან მუშაობდა სტაბილური იზოტოპების სამეცნ.-კვლ. ინ-ტსა და თსუ-ში.

Caption

გ-ის ძირითადი შრომები ეხება იზოტოპების განცალკევების, ატომური ენერგიისა და მყარი სხეულების ფიზ. საკითხებს. მისი ხელმძღვანელობით ჩატარებული გამოკვლევები იზოტოპების განცალკევების ფიზ. პროცესებისა და ტექნოლ. დამუშავებაში საფუძვლად დაედო ჩვენს ქვეყანაში სამეცნ.-კვლ. ცენტრის ჩამოყალიბებას (სტაბილური იზოტოპების ინ-ტი. 1963, თბილისი; ამ ინ-ტს 1992 მისი სახელი უწოდეს). გ-მა გამოიკვლია არაწონასწორულ მდგომარეობაში მყოფ ნივთიერებებში იზოტოპურად სელექციური ეფექტები და პროცესები. შეასრულა სამუშაო სითბური ენერგიის პირდაპირ ელექტრულ ენერგიად გარდაქმნის სფეროში, რაც დასრულდა მსოფლიოში პირველი თერმოელექტრული რეაქტორ-გარდამქმნელის შექმნით (1964). შეისწავლა მყარ

სხეულებში იონური ლეგირების შედეგად მიმდინარე რადიაციული პროცესების ფიზ. საფუძვლები და სხვ. საქ. სსრ IX, X და XI მოწვევების უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი, მიღებული აქვს სახელმწ. ჯილდოები.

ა. გულდამაშვილი
